

Izhaja vsak
dan razen
nedeli in
praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETÖ—YEAR IX.

Entered as second-class matter January 26, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., SOBOTA 30. DECEMBERA (DECEMBER) 1916.

STEV.—NUMBER 179.

Issued daily
except
Sundays and
Holidays.

frmoglavost železniških ravnateljev je dosledna.

Pogajanja so razbita!

Železniške družbe so napravile ogromen profit. --- Svojim uslužencem ne privoščijo drebline. --- Vsa krivda pade na železniške družbe. --- Novi obrambni zakon pomeni splošno vojaško dolžnost.

ŽELEZNIŠKA SITUACIJA JE POSTALA KITIČNA.

New York, N. Y., 29. decembra.

Predsedniki bratovščin na vseh železnicah v Združenih državah so uji obveščeni brezjavnim potom, da so se pogajanja med zastopniki vlakosprenemega osebnja in železniških družb glede osemurnega delavnika razbila.

Položaj je vsled tega postal zelo kritičen, ker ima osemurni delavnik stopiti v veljavno prihodnji leti. Prav lahko se dogodi, da pride do hipnih v posameznih stavki, pa tudi do splošne stavke železniškega vlakosprenemega in strojnego osebnja.

S tem da so se pogajanja razbili, niso predsedniki železniških bratovščin odgovorni zato, kar se zgodi, ampak vsa krivda zadene železniške družbe, ki se kljub temu vpirajo osemurnemu delavniku, dasiravno so v tem letu napravile nad eno miljardo dolarjev čiste profita.

Glavno zahteve je bila, da železniške družbe plačajo vlakosprenemu osebnju deset ur dela za osemurni delavnik. Zastopniki železničarjev so povdarijali, da jim bo kongres priznal to zahtevo vseeno, četudi najvišje zvezno sodišče proglaši Adamsonov zakon prilastavnim.

Železničarji so v maren vprašali za povrašanje mezd, a do da ne jima niso železniške družbe da le priboljška, dasiravno so drugi industrijski podjetniki zvišati delavev mezzo, ali so jih pa odškodili z nagradami.

Ko so lani železničarji objavili svoje zahteve, so takoj ravnatelji železniških družb izjavili, da bi osemurni delavnik povzročil železničnem nad \$100,000,000 novih letnih troškov. Železničarji so odgovorili, da bi se troški v resnici po množili le za \$20,000,000 do \$25,000,000, če železniške družbe temu primerno prenareže vozni red za tovorne vlake. Zdaj so železniški ravnatelji malo odnehalo troški in pravijo, da se pomnože le za \$5,000,000 na mesec, ali \$60,000,000 na leto.

Priznajmo, da so troški res takoj veliki, kot trdijo železničarji. Ali niso napravile železniške družbe letos nad eno miljardo dolarjev čistega profita? Za kaj ne govore železničarji ravnatelji o tem! Če železniške družbe priznajo zahteve železničarjev, bodo dale uslužbenem komaj šestnajsti del od čistega profita, petnajst delov pa še vedno ostane zanje.

\$60,000,000 je precej velika številka, \$1,000,000,000 je pa še večja. Če železničarji v prihodnjem letu vstavijo delo, pade krivda na železniške družbe. To je jasno kot beli dan!

VSI MOŠKI OD 18. DO 45. LETA SO PODVRŽENI VOJAŠKI DOLŽNOSTI.

Washington, D. C., 29. decemba.

Vsa sposoben moški v starosti med 18. in 45 letom mora služiti v vojnem času v milici, ne da bi bilo treba kongresu sprejeti kakšen poseben zakon v to svrhu, ker tako določen narodni obrambni zakon.

Okrožnica je bila izdelana že pred dvema mesecema, ke v dolu volilne horde, obeslani so jo pa ke sedaj, ki določa, če je militski polk poklican v vojno slu-

Jezuiti so pričeli nastopati v Ameriki.

NEPRIČAKOVANA PRIDIGA.

New York, 29. decembra. — Rev. John F. O'Rourke, jezuit, je imel pridigo v St. Patrikovi katedrali pri pontifikalni miski, ki jo je čital kardinal Farley. To ni nič izrednega, ker so jezuitje že večkrat pridigali pri pontifikalni miski. Nekaj novega je, da je Rev. O'Rourke izil svoj žolč nad kapitalisti, ko je govoril o bogatinah in revščini in o življenu Krista.

Rev. O'Rourke je dejal:

"Oh! zdaj plačujejo nagrade nagrade povsod. Če bi plačali poštene plače, bi ne bilo treba plačevati nagrad. Mnogi se hočejo zdaj pogajati z delavci, ali vprašanja se ni nikdar pojavilo v teku zadnjih dvajset let, dokler so bili delavci pod psom."

Ali sedaj, ko ima delavec moč — moč do ročaja, bič v roki — se hočejo pogajati. Ah, pogum siromakovom!"

Nato je rev. O'Rourke kritiziral "damne", ki tičejo svojimi hčerami v družbi. Prijel tudi ljudi, kateri je denar bog. O teh je dejal: "Žive bogati ljudje, ki bi moralibit v hiši pri "Dobrem pastirju" mestu grešnike, ki so tam".

Prizanesel ni tudi evropskim vladarjem in vojni:

"Ljudje v Evropi sovražijo drug drugega, ker tako hočejo njih vladarji. Vladarji so obrnili krščanstvo hrbot. Ne recite mi, da je krščanstvo zmota, ono ima okrepečvalno moč, da civilizira človeško življenje."

Na to se je rev. O'Rourke še obrgnil ob dr. Elliotta, profesorja na harvardski univerzi, in angleškega socialista George Bernard Shawa, ki sta dejala, da je krščanstvo odpovedalo v odločilnem trenotku. Dejal je, da so take izjave bogokletne."

Voditelji delavcev so pronašli, da tovarnarji niso imeli pripravljenih pretepačev in klatev, da izvosejo rabuke, kar znači, da podjetniki želejte. V glavnem stanu je skoraj vse dan pel telefonski zvonec. Klicali so velepodjetniki in naznajniki, da žele konferenco, ki vodi mogoče v nekaj dneh do spreave in miru. Takoj, ko so došli pozivi za konferenco, so odšli člani strajkovnega odbora, da jim izročijo zahteve strajkarjev: 48urni tedenski delavnik, #2 več plače na teden za rezače in \$1 na teden povrašanja za vse druge delavce.

GOVERNER SPRY VIDI POVSOD STRAHOVE.

Salt Lake, Utah, 29. decembra.

Governer Spry vidi povsod strahove, odkar je bil Joe Hillstrom, "W. W. 'legal' " ustreljen.

Te dni se je imel vršni banket Preden so governer in gostje sedeli k mizi, je državni kemist Herman Harms preiskal jedi, eiso niso otrovane. Ko so nosili jedi iz kuhičke v dvorano, so detektivi stražili, da kdo ne vrže prška v vajo, ki mogoče gospodom povzroči boljše v trebuhi. Preden so gostje sedeli k mizi, je došlo svarilo, da bo vržena bomba skozi okno v dvorano. Takoj so poklicani policij, ki je napravila kordon o koli poslopju.

Na vogalu Spryjevega doma so našli dve "cevki". Kemist Harms izjavlja, da je v njih nitroglycerin, ki zadostuje da gre v zrak govorjev dom in sosednjo hišo.

Zdaj ima governer povsod strahove na domu in v državnem palači.

STROJNIKI SE PRIPRAVLJAJO ZA NOVO KAMPANJO.

Milwaukee, Wis., 29. decembra.

Organizacija strojnikov prične takoj po novem l. s kampanjo za osemurni delavnik Harley Nickerson, predsednik lokalne organizacije štev. 66, izjavlja, da bo osemurni delavnik v vseh delavničnih zanesljivo izvojevan.

Nickerson pravi: "Naše članstvo šteje sedanekrat toliko kot pred enim letom, torej ima tudi sedemkrat toliko moči. Vzelo nam ne bo mnogo časa, da privedemo v organizacijo tudi tiste strojnice, ki so še zunaj nje."

Organizirani strojnik v Milwaukee se zavedajo, da je organizacija letos izvojevala za 40.000 strojnikov osemurni delavnik. Občutimo, da nam enak način kot v zadnjem juliju prinese velik uspeh. Vsled tega ne bomo nič opustili, da nam kampanja zanesljivo prinese zmago."

VREME.

V soboto bo v Illinoisu mrz od -10°C, nebo mogoče ostane jasno in hujša bodo luhki in spremenljivi vetrovi.

Ogromna demonstracija strajkarjev.

MNOGI DELODAJALCI SO VPRASALI ZA PORAVNAVNO SPORA.

New York, 29. decembra. — Tovarnarji, ki izdelujejo obliko, so pričakovali, da sigurno zlomijo ogromno stavko krojaških delavcev po božičnih praznikih, ki se bojujejo za 48urni tedenski delavnik in povrašanje mezde. Njih pričakanja se je spremeno in iznenadeno, ko so videli ogromno demonstracijo, nad štirideset tisoč strajkarjev v pohodu.

Voditelji stavke so bili že ob treh zjutraj v dvoranah, ki služijo stavkarjem za zbirališča. Kmalu po treh so pričeli prihajati strajkarji in v mnogih dvoranah so med prve prišlece razdelili vrčno kavo in vložke s kruhom.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Vsled stavke so bili že ob treh zjutraj v dvoranah, ki služijo stavkarjem za zbirališča. Kmalu po treh so pričeli prihajati strajkarji in v mnogih dvoranah so med prve prišlece razdelili vrčno kavo in vložke s kruhom.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v delavnici, za njim so pa stopali stavkarji po dva in dva v nepregledno dolgi vrsti. Vse vrste so se premikale v smeri proti vogaloma Canal ulice in 35. ceste, Goerk ulice in 6. ceste, ki sta menjali za tovarne, v katereh moderni sušnji izdelujejo obliko.

Ob petih zjutraj so bili strajkarji na mestu in množice so se pričele izlivati na ulico. Na čelu je povsod stopal predsednik organizacije v del

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Nekopija se ne vradijo.

Narodna: Zadnjeno države (tovor Občine) in Canada \$5 na leta, \$1,50 na pol leta in \$5 na tri meseca; Chicago in izvenzemno \$4,50 na leta, \$2,50 na pol leta, \$1,25 na tri meseca.

Nadzor za vse, kar ima stik s časnikom: "PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays OWNED BY SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on request

Subscription: United States (except Ohio and Canada) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4,50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v oklepaju n. pr. (December 31—16) poleg našega imena in naslova pomeni, da vam s tem dnevom potede narodnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Ob novem letu.

Staro leto se bliža koncu in dobro je, če pregledamo, ali Slovenska narodna podpora jednota naša zadovolja ali je imelo delo članov in članje uspeh. Člane S. N. P. J. gotovo znamo, če je šla njih organizacija v minolem letu raskovala pot ali je zopet napredovala. Uredujšči niso na razpolago popolnoma natančni podatki, ki bodo predloženi v prihodnjem mesecu letni seji glavnega odbora, ina pa okroglo podatke, po katerih lahko vsak član napravi sliko o napredku.

Naša pot drži nevzdržena naprej, dokler ne bo človeški rod prost vezi in ukov, v katere ga uklepajo mogoči.

ne, bi bilo nespetno, ker bi ne bilo prostora za čitivo.

Kadarkoli pride med člane S. N. P. J. ali nečlane, ki niso naročeni na dnevnik, razložite jim, da je delaveem ravnotako potreben delavski dnevnik kot vsakdanji kruh. Za delaveem je danes živa potreba, da je informiran o vsem, kar se dotika njegovega življenja.

V zadnjem letu se je od nas ločilo mnogo bratov in sester. Postali so žrtve nesreč pri delu, ali so pa podlegli bolezni. Bili so zvesti člani S. N. P. J.

Bodi jim lahka gruda, spominjanje pa naj živi med nami in našimi potomeci!

Zadnje leto je bilo pravo leto socijalnih bojev v Združenih državah. Odkar obstoje Združene države, ni bilo toliko stavk kot letos. Večina stavk je končala z uspehom za delaveem, kjer je bila delavska organizacija prešibka in nasprotnik dobro organiziran, so pa podlegli delaveem.

Mnoge korporacije in posamezni podjetniki so prostovoljno zvezali mezzo in zboljšali delavne razmere iz strahu, da se delaveem organizirajo in zahtevajo svoje. Tudi ta uspeh je pripisati delavski organizaciji.

Pridobitve v minolem letu dokazujojo, da delavstvo marsikaj dosegše, če je složno in dobro organizirano. In to spoznanje mora v nas učvrstiti prepričanje, da ne zadostuje za delavstvo, če je organizirano le v podpornih organizacijah in se podpira medsebojno v bolezni, sili in potrebi, temveč mora biti organizirano tudi strokovno in politično, da si izvojuje boljše človeške raznure.

Naša pot drži nevzdržena naprej, dokler ne bo človeški rod prost vezi in ukov, v katere ga uklepajo mogoči.

Štrom Amerike.

ŽELEZNIŠKE DRUŽBE BODO IGNORIRALE ADAMSONOV ZAKON.

Chicago, Ill., 29. decembra. — Železniške družbe bodo ignorirale Adamsonov zakon, ki določa osemurni delavnik za vlakospremno obroč, dokler navišje zvezno sodišče ne izreče, da je ustanoven.

Železniške družbe so že nabile formalna naznana na kolodvorih, v delavnicih in pisarnah, da se ne bodo ozirale na zakon, dasi postavljene pravomočen s prvim januarjem zavarovali 3,500 otrok. Naraščaj v otroškem oddelku znaša 1,050 otrok.

Članstvo brez otrok steje koncem leta okoli 14,800. Gotovina se je pomnožila okoli \$100,000.

Kaj je S. N. P. J. doseglia v tem letu?

Število njenih društev se je pomožilo za 67, članstvo pa naokroglo za 2,800 članov in članje. V teku leta je S. N. P. J. pridobila 3,800 novih članov in članje. V otroškem oddelku za pogrebčino je zavarovali 3,500 otrok. Naraščaj v otroškem oddelku znaša 1,050 otrok.

Članstvo brez otrok steje koncem leta okoli 14,800. Gotovina se je pomnožila okoli \$100,000.

V teku leta je članstvo s splošnim glasovanjem določilo, da se tednik spremeni v dnevnik. Odkar je pričel dnevnik izhajati, se je število naročnikov pomnožilo za 1,700.

Glavni odbor je udejstvil sklep, zadružje konvencije, da tajništvu in uredništvu preskrbi uradniške prostore, ki bodo lastnina S. N. P. J. Tajništvo in uredništvo sta sedaj nastanljena v poslopiju, ki ga laštuje S. N. P. J.

Natančni pregled o premoženju in člantsvu izide v prihodnjem mesecu, ko gl. nadzorni odbor pregleda knjige v gl. uradu.

Ali naj bomo s tem zadovoljni, kar smo dosegli v teku tega leta, ki je sad skupnega dela?

V Združenih državah živi se le po število Slovencev, ki niso člani S. N. P. J. To dejstvo nas spodbuja, da v prihodnjem letu agitiramo še večjo poštovljivostjo za svojo organizacijo in ji skušimo pridobiti še enkrat toliko članov kot v tem letu. Vsak zaključek zadnje konvencije je agitacija precej olajšana, ker se lahko ustavimo novo društvo z desetimi novimi in stariimi člani v naseljini, v kateri se ni društva, ali če lokalne razmere zahtevajo ustanovitev novega društva.

DELAVČEVA USODA.

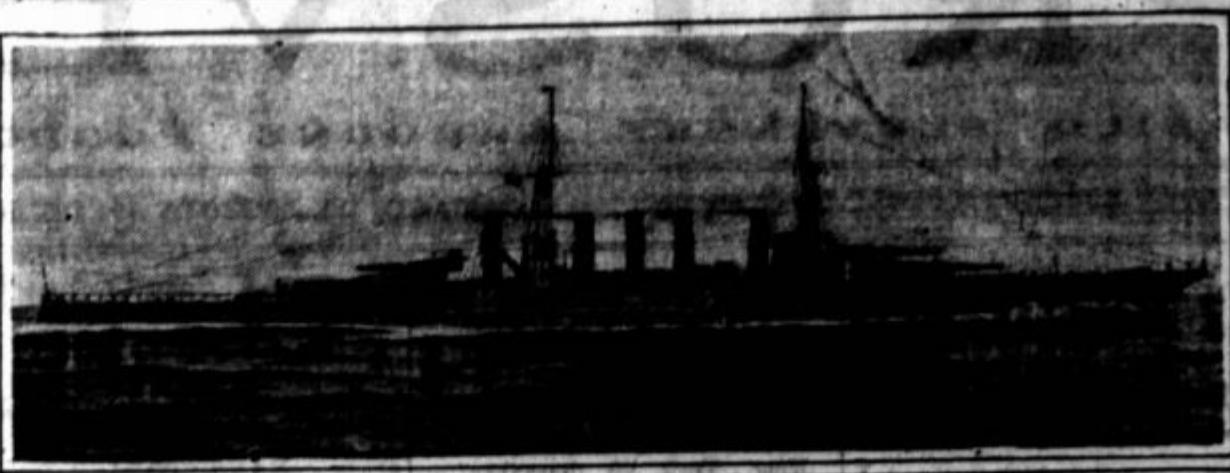
South Bethlehem, Pa., 29. decembra. — Pri plavju je nastala eksplozija, ki ima vblita enega delaveja. Skoda je 75 tisoč dolarjev.

South Bend, Ind., 29. decembra. — 67letnemu živinskemu meketarju John Blissu se je zmesalo in šel je s samokresom na ulico, da vblja.

Oborožen s samokresom je vstopil v kuhiško hotela Tremont in je strejal na Margaret Lake, Florence Lake in Grace Lake Krogle so zgrešile cilj in žene so bokale prestrašene na ulico. Mejnik je prihitek na pomoc, policajec William Hosinski, ki je razboril, preden je napravil kakšno nesrečo.

Columbia City, Ind., 29. decembra. — Jud Dilling je rabil gazolin za nevtralno, ki je seveda takoj eksplodil.

Sedaj napomenu: Iz z vlasnika, ki je enkrat v tem izidu na osmih stranah.

Zgornja slika kaže, kakšni bodo novi ameriški križarji, doljenja, pa kakšne bodo oklopnačice. Križarji bodo odrinili po 34,800 ton vode in oboroženi bodo z desetimi

štirinajstpalčnimi in dvajsetimi petpalčnimi topovi. V eni uru bodo prevozili 35 morskih milij.

Oklopnačice bodo oborožene z osmimi šestnajstpalčnimi topovi.

Poleg bodo opremljene z mnogimi manjšimi topovi in štirimi topovi za obrambo proti letalom. V eni uru bodo prevozile 21 morskih milij.

Gospodarstvo, gospodarstvo in znanstvo.

Piše W. B.

Naprijed za prosvetlo!

Čim siromašnejši je narod na književnosti, čim teže je med njega širiti dobro čitivo, čim dražje pride vseled maloštevilnost na roda moderna literatura za posameznika, tem potrebnnejši in končnejši je dober napredni časnik, ki daje narodu po malem, dan za danem, zdrave duševne hrane: dobre čitave, koristne pouke za vsakdanje življenje in lepo, zdravo, najcenejšo zabavo.

Mi Slovenci smo revni na književnosti. Zanestvene knjige so med nami redke; premalo nas je, ki bi se zanimali za hudo čas zaledovali znanstveno literaturo.

zato je ista jako draga, ker še ista kar je izide, izide v premajhnem številu, da bi bila cena knjige za povprečnega Slovence dovolj nizka. Angležev, Fraňezov, Nemec, Taljanov, Rusov, celo Čehov je mnogo več kot nas, zato se v teh jezikih znanstvene knjige so med nimi redke; premalo nas je, ki bi se zanimali za hudo čas zaledovali znanstveno literaturo.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Panama, 29. decembra. — Vlačilna ladja, ki je vlačila ladje in parnike v prekopu, se je potopila v viharju tik pred uhodom v loko. Štiri mornarji so utonili.

Steubenville, O., 29. decembra. — Od tukaj je odpotovalo po božičnih praznikih nad tri sto zamorskih delavev, ko so prejeli mezzo.

Zamorec izjavlja, da je preveč mraz v Ohio in odšli so zopet na jug.

DOPISI.

Eveleth, Minn. — Dne 14. decembra 1916 pobrala nam je nemila smrt rojakinja in sestro Marije Levstik. Bila je dobra žena in vrla gospodinja. Tukaj pa je žalostna žalostna soprona in edinega.

Columbus, O., 29. decembra. — Policija je našla 95letnega Thomas Leeja v votlem štoru, nad katerim je bil kos stare pločevine za streho.

Norfolk, Va., 29. decembra. — Mornariška vlačilna ladja "Sonom" je trčila ob bojno ladjo "Delaware" in ji napravila luknjo, ki ima tri čevlje v premeru. Vlačilna ladja je hudo poškodovana.

Pittsburgh, Pa., 29. decembra. —

V trgovskem departmantu so prepričani, da je Južna Amerika ugoden trg za ameriški premog. V kratkem odpotuje v Južno Ameriko Grovesen. M. Jones, da študira ondotni trg za prenos in kaj bi se od tam naložilo.

Washington, D. C., 29. decembra. — V trgovskem departmantu so prepričani, da je Južna Amerika ugoden trg za ameriški premog. V kratkem odpotuje v Južno Ameriko Grovesen. M. Jones, da študira ondotni trg za prenos in kaj bi se od tam naložilo.

Chicago, Ill., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Panama, 29. decembra. — Vlačilna ladja, ki je vlačila ladje in parnike v prekopu, se je potopila v viharju tik pred uhodom v loko. Štiri mornarji so utonili.

Steubenville, O., 29. decembra. — Od tukaj je odpotovalo po božičnih praznikih nad tri sto zamorskih delavev, ko so prejeli mezzo.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Washington, D. C., 29. decembra. — V trgovskem departmantu so prepričani, da je Južna Amerika ugoden trg za ameriški premog. V kratkem odpotuje v Južno Ameriko Grovesen. M. Jones, da študira ondotni trg za prenos in kaj bi se od tam naložilo.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Dayton, O., 29. decembra. — "Daily News," "Evening Herald" ip "Morning Journal" sta neko odslej 2 centa izpis Lastniki so povisili ceno, ker morajo dražje plačevati papir, črtilo in drug material.

Evropska vojna in vesti iz inozemstva.

(Nadaljevanje na prve strani)

mirovne pogoje Wilsonu v pogled ali ne, kakor je bilo včeraj počasno. Znano je iz virov nemškega poslanstva, da je Nemčija željala razdeliti pogoje, toda le pod obveznostjo, da ostanejo absolutno tajni, dokler ni gotovo, da bodo zavezniki pri volji za mirovno konferenco. Z ozirom na to je lahko mogoče, da ima Wilson pogoje že v rokah. Neki uradnik je tudi izjavil, da se bodo morda tudi bodoče note izmenjave tajno, da ne bo javnost nihče vedela o tem.

Rim, 29. dec. — Ameriški poslanik Page je danes izdal pojasnilo na kritike v rimskem časopisu, katero je pisalo, da naj entanta zavrne Wilsonovo priporočilo, ker je Lincoln zavrnil ob času cilenje vojne ponudbo Francije za posredovanje. Page pojasnjuje, da je bila ameriška civilna vojna razmerja zadeva Amerike in vsega je imel Lincoln prav, ko je odklonil posredovanje iz Evrope. Sedanja vojna je pa vse kaj druga in Združene države so v službi vojne s tujo državo tudi sprejete posredovanje.

Berlin, 29. dec. — Tukaj so mnenja, da bo predsednik Wilson podal še eno noto vojskujočim državam s priporočilom za mirovno dogajanje. Malo pa je upanja, da bi Wilson zdaj posrečil prihodit London, Pariz in Petrograd na mirovno konferenco.

Amsterdam, 29. dec. — Stališče Španske je zavito v misterij. Ministrski predsednik Romamones je izrecno izjavil, da Španija nikdar ne namenava povabiti vojskovalec na mirovno konferenco, kar je bil pred par dnevi razglašeno v Berlinu.

Položaj vojne.

Centralni zvezniki nadaljujejo prodiranje proti Besarabiji. — Petrograd pravi, da so napadi v Dobrudži odbiti, priznava umikanje na moldavski fronti. — Anglesi so zavzeli več fronte na francoskih. — Drugod je položaj neizognjen. — Uradna poročila.

Berlin, 29. dec. — Težka nemška artilerija neusmiljeno bombardira ruske pozicije v Braili in Galaenou ob Donavi na Rumunskem in padec teh dveh mest je neizogiben. Kakor hitro padeta ti dve zadnji močnejši postojanki v izločni Rumuniji, tedaj bo imel Mackensen odprt pot za invazijo Beogradu v Rusiji. Na 9. avgusta ne prestanato napreduje. Skoraj teden dni so trajali ljutri boji na obeh straneh Donave. Nemške, bolgarske in turške čete so se zaganjale v ponovnih napadih v ruske linije, medtem ko je mostič Mačina pod neprestanim bombardiranjem. Severno od Donave v Valahiji se vrše vroči boji v okolišu Rimnik-Sarata, kjer se Rusi umikajo proti reki Seret v Moldaviji. Obrahme po pozicije metata Fokšani so pod ognjem avstrijskih topov. Stevilo ujetnikov je zadnje štiri dni naraslo na 12.000 in število še zniraj raste. — Francoska fronta: Na levem bregu Mase pri Verdunu se oglaša močno artilerijsko bombardiranje. — Macedonska fronta: Se svrhnitočno od jezera Doiran so britiske čete brezuspodno napadle bolgarske pozicije. Drugega najkaj poročati. — Ruska izločna fronta: Nič novega.

Sofija, 29. dec. — Sovražni množi so včeraj bombardirali Izačko, Tulčeo in Mahmudejo. Četrti bolgarska divizija je po vročem boju osvojila višine Tulučja in se ustavnila v gozdovju južno od Luncavite v Dobrudži. V zadnjih bojih je ravno ta divizija ujela 1250 Rusov in vplenila štiri strojne puške in več kot 2500 vojakov.

Petrograd, 29. dec. — Južno od Danave smo odbili sovražne napade z velikimi izgubami za sovražnika. Zapadno od Vizir Slavno je nam pomagale angleške oklepne (tenki) odbiti napadajoče Nemce. Sovražnik je ponovil napade na vse fronte v Dobrudži in je bil odbit na vse točkah izveni pri Rakalu, ki je izgubljen. Na moldavski meji je sovražnik pričel ofenzivo z veliko silo ob fronti med Glăsakuto in Sezmo, kjer se mu je posrečilo ponati nazaj naše čete in okupirati hribov. Južno od tega kra-

ja je naš topniški ogenj ustavil sovražno prodiranje. Na rumunski fronti smo se umaknili pod pritiskom sovražnika do reke Rimanu. — V Galiciji, južno od Brodija, je pričel sovražnik z močnim bombardiranjem naših zekov. V okolici Sviteljnikov od reki Narajuvki smo izvedli več uspešnih upadov v nemške pozicije. Poskus sovražnika, da bi prekoračil reko Dnijester izčisto od Gantiča, se je razbil gih našem ognju.

London, 29. dec. — Angleške čete so zavzele več francoskih linij na francoski fronti od Sothe na s tem pomogli Francuzom, da so premestili svoje čete na drugo mesto, najbrž k Verdunu, kjer bodo nadaljevali ofenzivo. Nemci so včeraj hoteli po težkem bombardiraju upasti v naše zakope severozapadno od Gommecourta, toda naš ogenj je odpodil dve parate še preden sta se približali, medtem ko je bila tretja partija takoj vržena iz zekov, kamor se je zagnala. Ponoči je sovražnik izstrelil večje število plinskih granat v ozadje naše fronte linije pri Arrasu in Lensi. Letali so bili zelo aktivni. Zrušili smo tri nemške eroplane, druge tri pa prepodili v poškodovanem stanju.

Pariz, 29. dec. — Na levem bregu Mase pri Verdunu je sovražnik silovito bombardiral naše pozicije na hribu Le Homme. Naša artilerija je ves čas vzdržala krepak protiogenj. V Lorenu so naše čete izvršile nenaden napad na nemški zapok severno od Badovillera in uplenile dve strojni puški.

Rim, 29. dec. — Vreme se je nekoliko izboljšalo in aktivnost artilerije se je zopet pojavila poseno na Krasu. Prešnjo noč so naše čete v nenadanem napadu okupirale dolino kakih tisoč metrov na čelu avstrijske linije.

KRONANJE V BUDAPEŠTI.

Budapešta čez London, 29. dec. — Budapešta je te dni pozabilna na vojno. Mesto se je zavilo v slavnostno oblike in se okinalo z zastavami. Včeraj je bil dež kakov iz škafa, toda ljudje so se kajebi temu gnetli na kolodvoru, kjer je bil sprejet kralj Karl, kajebi jutri kronan. Iz vseh krajev Ogrske so prišli gostje in radovedneži. Okna na hišah ob glavnih ulicah in trgih, koder se bo vršil pohod, so prodana gledalcem celo po pettisoč kron in eno okno je bilo prodano celo za 21.000 kron. Tako je prihodu Karla ga obiskala deputacija iz obeh državnih zborov in mu izročila inauguralno diplomo, a danes je kralj vrnil diplomo s svojim podpisom v parlament, na kar je zborovica zapriseglja novega vladarja. Kronanje se bo vršilo jutri ob sedmih zjutraj z velikimi ceremonijami. Poslanci obeh državnih zborov bodo prisostovali v ogrski narodni noši.

RUSKI PARNIK JE ZADEL V MINO.

New York, 29. dec. — Ruski parnik Kursk, ki je bil na potu iz Arhangela v New York, je zadel ob mino 29. nov. nedaleč od Kirkwalla na Škotskem obrežju. Na parniku je bilo 126 potnikov, toda rešili so se vsi razen enega in pa dveh mornarjev, ki so utonili, ko so skakali v rešilne zoline. Angleške patrole ladje so privlekle parnik v Kirkwall. Čolni s potniki in mornarji so pa vso noč plavali na odprtih morju, preden so jih zasedli. To novice so prinesli rešeni potniki, ki so danes despoli s parnikom Lapland iz Liverpoola v New York.

RUSI UMORILI 6000 PRUSOV TRDI BERLIN.

Berlin, 29. dec. — (Brezjeno v Sayville). — Statistični urad v Koenigsburgu je izdat poročilo da so ruski vojaki v svoji invaziji izločne Prusije v letu 1914 umorili 6048 pruskih civilistov, med katerimi je 99 žensk. Od teh je bilo pravi poročilo — 338 moških in 58 žensk ustreljenih, 48 mož in ena ženska prebodenih, 27 mož in ena ženska pretepena do smerti šest mož in pet žensk težganih in en možki je bil zadavljen.

NEMCI STRELJALI NA RESENCE V ČOLNIH.

London, 29. dec. — Admiralte je danes obelodanila poročilo o potopljenu angleškega parnika Westminster dne 14. dec., ka-

"PROSVETA" prinaša splošne vesti, znanstvene članke in lepe povesti vsek dan, ne samo ob sredah. Naročite se!

DELO DOBI.

V delo sprejemem krojaškega pomočnika. Stalno delo in dobra plača. Tony Fortuna, krogč, 606 Central Ave., Johnstown, Pa. (Dec. 30. Jan. 2-3)

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slovencem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravku, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pižaje, sveže pivo brinjevec, slišivec, viski, smotke itd. Jožef Cigole, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

Tel. Monroe 4271 Phone Store 711 Milwaukee Ave

TONY KOTEK

2848 S. Lawndale Ave., blizu 28. ulice
Hilari telef. Lawndale 4194
CHICAGO, ILL.

Piane prodajamo po tovarniški cenii. Popravljamo, vgasujemo in stare piane zamenjam.

M. SCHULZ CO.

Izdelovalatelji najboljše vrste pian. Imamo tri svoje tovarne.

Izume se isče.

Izumiteljem in onim, ki posedujejo izume je nobodno potrebna nroja knjiga:

KAJ IZUMETI,

ki obsegata tisoč novih idej in posnimi o patentiranju izumov ter obsega

100 strani

pošljem jo vsakemu zastonju, ako jo zahteva. Dajem pojasnila in nasveti zastonji. Preizčem izum, če ga je mogoče patentirati

PRAV ZASTONJ

in litro, ker moja pisarna je v Washingtonu, kjer je urad za patentiranje.

Plisite še danes v svojem materinem jeziku.

A. M. Wilson,

200 Victor Building, Washington, D. C.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

538 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specjalist v Pittsburghu, ki ima 26 letne poslovne izkušnje in edinstveno znanje v oblasti moških bolezni. Zastupljenje krov sodniv. s glasom v letih 600, ki ga je izumil dr. prof. Erlich. Če imate moške bolezni, hrbet, po telesu, v grlu, ispadanje las, bolezine v kosteh, pridejte in izložiti vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bolezne se nazeze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem vodilu zdravju po ogrenjanju metod. Kadar hitro opazite, da vam ponehko moška zmožnost, ne fakultate, temveč pridejte in jas vam je bomo zoper povrnil.

Sustavni cevi, ki vodi v mehurje v krovu življa. Hydrocole ali vodilno vodilno v 20 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo hrbet, ali v mehurju, hrbet po telesu, v grlu, ispadanje las, bolezine v kosteh, pridejte in izložiti vam bo kri. Operacije.

Reumatisma, trganja, bolezni, stopilina, hrbeta, krovu in drugu kobne bolezni. Če imatejo vsej nezdolnost lastnosti v krovu življa in ni potreben lekar.

Uradna ure: V ponedeljek, sreda in petek ob 9. zjutraj do 6. popoldne. V torčki, četrtek in soboto ob 9. ure zjutraj do 8. ure včer. — Ob nedelji pa do dveh popoldne.

S počitki ne delam. — Pridite osobno. — Ne posabite ime in številko!

Zdravim samo moške bolezni.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podpora Jednota

Ustanovljena 17. junija 1907 v dr. Illinoiu.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrč, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovč, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kan.

II. Podpredsednik: Josip Kuhelj, 949 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovč, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnik: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNJI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.

F. S. Tauchar, 674 Ahbay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811—85th Ave., New Duluth, Minn.

Josip Radiček, 679 box, Smithon, Pa.

Rudolf Pieteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zaveršnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DEJARNE ZADEVE IN STVARI, ki se nesejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE OGLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRILJIVE VSEBINE E, ki sta jih redki prva in druga in stanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811—85th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, nasnialne itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

<p

ETBIN KRISTAN:

V novoletni noč.

Staro leto. — Novo leto. — Človek.

Staro leto.

Potekel moj je čas in zdaj se vrnem,
odkoder sem prišel v mladost svet.
Moj dom je večnost. Tam ni let in tednov;
tam po dolžini, visčini, teži
se nič ne meri. V eno spletava vse,
kar bilo je, kar bo še in kar je.

Človek:

Odhajajoč mi daješ še uganke.
Zapisal bi se pač mi rad v spomin,
da bi še ob skrivnostih misili naše,
ko boš že davno proč iz teh dolin.
Temna je noč, temnejša tvoja večnost,
sreči mi pa po dnevu hrepeni
in tu, kjer moj je dom, na znani zemlji
življenja, solnce, sreče si želi.

Staro leto:

Tvoj dom je tu, a tam, kjer moj, je tudi.
Na zemlji ti odmerjeno je bitje,
in leta šteješ zdaj; pa vendar, vendar
enako meni večnosti si bitje.
Po dnevu hrepenel si, ko še solnca
ni bilo, da bi merilo ti leta,
in v večnosti boš še, ko davno
neba svetilk doba bo odšteta.
A zdaj si človek; tu so tvoje steze.
Na svoji mali zvezdi še ostajaš
z željami, upi, z radostjo in tugo,
ko meni za slovo roko podajaš.

Človek:

Premajhna tebi, meni ni ta zvezda.
Tu narodov prebiva peстра zvezda;
ogromna mesta ta iz tali so vstala,
na tisoče vasi je skromnih vmes.
In tu porajajo se misli silne,
in tu vstvarja delo nočindan,
milijon želje koprne v bodočnost,
moči junajske stopajo na plan.
Od pola pa do pola — kakšna dalja!
Ej, majhen ni človeku zemlje svet.
In fantazija se po njenem sprehaša,
gradi in ždi in išče srečo svet.
Kje raste in evete cilj koprnenja?
Prehodil od ekvatorjev puščin
do večnega ledu bi širno zemljo,
da majden lek skelečih bolečin,
da najdem srečo, večno zaželeno,
pruhajajoč vedno v nedogled!

STAROGORSKI:

Junaki Svobode:

POVESTI IN ČRTICE IN BALKANA

(Nedalečenje)

BELA ROŽA.

In Stana! ... In sinko! ... Ne ve, kaj je
z Živojem. Sinko sprašuje, "kje je ata" in Stana
na mri pripoveduje, da je šel na Turčima.

"Kedaj se vrne ata!"

Gleda sinko mamo in čaka odgovora.

"Vrne se, sinko, vrne se kmalu," odgovarja Stana in tesno ji je pri sreču. Zazdi se ji, kakor da se je dotsknilo njenega sreča nekaj hladnega ... Ali je to spomin, ali je to znak! ... Kdo ji razloži to! ...

A poročila ni. Zaman čaka pisma, zaman veste. Povpraša pri starešini, ali ni dospela morda kaka vest o njenem Živoju! Ali je še živ! ...

Starešina maje z glavo, ne ve ničesar. Padlo jih je veliko, a če je Živoj med njimi, ne ve.

Hudo je Stani.

Sinka vzame in se odpravi na pot, na bojišče pri Kumonovem. Vedeti hoče, kaj je z njim, Živojem, če je še živ, ga pozdraviti, če je ranjen, da mu strže ... a če je mrtev, videti hoče njen grob.

Utrudljiva je pot, a Stana gre. Stopa po Kosovem polju, po osvobojeni zemlji. Pozdravljeni Kosovo, grobišče starodavnne slave srbske, pozdravljeni na novo vzbujeno k življenju. Iz padlih žrtev, iz prelite krvi junakov brati svoboda ... Nova moč, nova sila veje po tem, prej tužnem Kosovem ... Maščevani stec, junaki, spavajte mirno v osvobojeni zemlji ...

Kumanovo. Kakor velikansko grobišče si vidi. In jesensko solnce te obseva in poljublja grobove junakov ... S človeško krvjo pokropljena zemlja je trikrat sveta. Tihu orje kmet in počasi stopajo voli pred pljuvgom ... Z odkrito glavo orat in zdajpazdaj se ozre tja na ono stran, k vrstam grobov. Tam spe oni, ki so ga osvobodili, da lahko zopet diha, kakor človek. Slava vam, večna slava, vi junaki-osvoboditelji ...

Solnce zapada in vstaja mrak, da s pladičem noci ogrne polje slave ... Zadnji žarki jesenskega solnca trepetajo ob priprostih križih na grobovih, kot bi se neradi poslovili od njih, ali pa šepetajo junakom, specim pod njimi večerni pozdrav, kakor pozdrav prijatelja, ki se poslavljajo, da se vrne jutri zopet ...

Po polju stopa žena z otrokom in se bliža grobovom. Stana je in njen sinko ... Trakovi ugasnjene solnca trepetajo tam na zapadu in ugasajo drugi za drugim in Stani se zdijo, kakor bi dogorevale sveče. In ona začuti vso veličino tega in zazdi se ji, da je ves ta prostor, kakor sam velik oltar ...

A tudi ti pokazi pot,
da cilj bi našel polet.

Staro leto:

Prevarjen si, to zdaj je voja sodba.
Krivičen tvoj je jez je izliv.
Da upal si, a da ne žita nada
ni ispolnila, kdo je tega kriv?
Jaz ne primaš me zemljane žejne
azurnih nad, oljčnih a želja.
Živele so ti, ko snem, pozdravil,
že od davnih skrb, v dan sreča.
Prisel se, maledi sem objavil;
nad niser ti da, ne jemal.

Brez groma in ivice zdaj odhajam
in mirno bom tam v večnosti zaspal.
Že slisim klic; ta glas je neizprosen,
kot ura točen, strog je kakor smrt.
Podaj mi roko, pa se poslovio.
Jaz grem, pred tabo nov je dan odprt.

Človek:

Le pojdi, starec, kamor moraš iti.
Besed prijaznih nimam za slovo.
Da nisi nad na svet prinašal, praviš.
Naj blagoslavljam zdaj te mar za to!
Upri vedno je oko v bodočnost;
objubaš sum ob sebi čas je nov.
Pravica moja vse so jasne nade,
ki jih zaklepja večnosti pokrov.
Kdaj pride Novo leto, ki ga dvigne?
Vse moje slave ono vredno bo;
v spominasko knjige z zlatom ga zapljuem
in v srcu si ohranim ga zvest.
Ti nisi bil želja izpolnjeval,
ki čakam nanj že od začetka dne.
Brez žalosti te gledam, ko odhajaš;
v očeh solze, zahvale v srcu ni.

Staro leto:

Zdravstvuj mi, človek! Twoja neprijaznost
v slovesa hipu nič me ne skali.
Narava moja ni enaka twoji;
resničnost vsako gledam brez strasti.
Na pragu že stoječ ti še svetujem:
Oj, ne pozabi, kar si sam dejal!
V besede svoje z dušo se potopi,
modro prečišči njih mogočni val.

"Porajajo se tukaj misli silne,
in tu ustvarja delo nočindan;
milijon želje koprne v bodočnost,
moči junajske stopajo na plan."
Tako so twoja usta govorila;
besede so donele v temno noč.
Čemu so misli in zakaj je delo?
Kdaj smoter je dobila tvoja moč?
Usodi služi čas; on je ne nosi.
In tabi, čim bo hotel, služil bo.

Vzdignila je sinka v naročje in mu kazala križ:

"Glej sinko, tu počivajo junaki po težkih
trudnem delu in čakajo trobente vstajenja. Ov
bodili so domovino, maščevali Kosovo ..."

In malo sinko gleda križe, gleda mamice bledi
obraz, ki je korakala ob grobovih in nekaj
iskala.

Naenkrat obstane pred nekim grobom. Kole
na ji kleenejo in iz prsi se ji izvije vzdih, tako
bolesten in grenek, da se je sinko z obema roka
ma oprijel njenega vrata in vprašal v strahu:

"Kaj ti je, mamica?"

Stana je privila dete k sebi, ga strastno po
ljubila in apustila na tla. Njen glas je bil čudo
vito jasen in nežen, nekamo svečan:

"Pokeknji sinko ..."

In sinko je pokleknil. Stana se je nagnila čez
grob in objela križ. Na njem, skromnem, sbitem
iz surovih desek je bila pritrjena bela roža, na pol
ovensela. Beli lističi rože so bili poškropljeni s
krvjo ...

"Glej sinko, tu notri spi tvoj oče."

"Zakaj ne vstane, mama?"

S poljubom je zaprla sinku usta in zadušila
jok, ki ji je trgal prsi. Snela je rožo, zataknila
si jo v nedrje, kakor svetinjo. V očeh so ji
zablestele solze, a obrisala jih je in dejala z dr
tečim glasom:

"Na svodenje Živoj, mili junak moj ...
Twoja Stana plaka za teboj v svojem srcu, a ta
bolest ostane skrita v njeni duši. Ponosna je na
te, da si pomagal osvoboditi to sveto zemljido
govino ..."

Zamigljale so prve zvezde na nočnem nebnu in
gledale sočutno nepopisno bolest žene, sklanja
joče se nad grobom moža, gledale Srbinke kleče
če na osvobojenih tleh ... Zraven pa je klečal
sinko in klical:

"Ata ... ata ..."

USMILJENKA.

Hruumenje, sumenje mi bitka.
in sablje prebridke zvene;
za svobodo zlato, križ častni
premnego izdihne sreč.

Dan za dnem prihajajo vozovi z ranjenimi iz
pred Odrina. Tu v Svilenu pa se polnijo bolnišnice
in vedno ved poslopji se spreminja v samari
tanske prostore. Nebroj rok se giblje, rok zdrav
nikov in strečajev, a tudi nežnih, belih rok, trude
se da olajšajo bolest junakom, da pomorejo
trepičem.

Na klic domovine se je dvignilo vse. Modje
so odhiteli na bojno polje, a ženstvo v hiši sam
ritanske v pomoč in postrežbo ranjencem. Častno
delo, a težko in naporno zahtevajoč obilo zata
jevanja.

Rane, te častne, a grozne in težke rane ...
Ali ne trepetata sreč matere, sreč žene, sreč ne
ste o pogledu na krvaveče rane, globoke in stra
ne! Ali ne trepetata duša ob misli, da zagleda mor
da med temi in onega, katerega ljubi, sina, sopre
ga, ženina! ...

Sweta usoda v njega je postavah,
tvoj zakon tebi je podan v oblast.
Postavi cilj si, najdi pot do njega,
in zmagaj, pa bo sreča tvoja last.
Oui, ura haje. Zagrinjalo pada.
Na prag pa stopa moj naslednik že.
Od mene k njemu svoj pogled obrni.
Od vhoda nove zarje ti žaré.

(Staro leto izgine. Istrihip nastopi
z druge strani Novo leto.)

Novo leto:

Pozdravljen, človek! Naj se li predstavljam?

Čemu, ko vem, da dobre me poznam.

Saj si me čakal s toplo željo v srcu

in vroč pozdrav za mene zdaj imam.

Glej, mlad prihajam, komaj da ugledal

neskončni svet sem, kjer je čudež vse.

Moj prvi skok zanaša me že k tebi —

naj od veselja kri ti vsa zavre.

Za tabo je preteklost dolgočasna;

saj vem, da vredna vsa ni bila nič.

Račune stare, sitne, kar prekrizaj

in z mano zdaj poleti kakor ptič.

Jaz s tajnim klijučem nov ti svet odpiram,

ki v njem zakladi skriti še goré.

Služabnikov nevidnih roj je z mano,

ki čakajo, da tebi ugodé.

Obzorje širi jasno se pred tabo,

nikjer oko ne vidi mejnih črt;

ves svet, bogat, poln možnosti se krasnih

razgrinjaj kakor neizmeren prit.

In jaz ostanem zvest sedaj pri tebi,

dokler ne pride leta zadnji hip;

tovariš tvoj in pomočnik sem verni

in tebi služil vsak bo moj utrip.

Človek:

Vesel si, fant; gladko ti teče jezik,

in misli bi, koč nosiš poln daril,

Verjel bi ti, lepo bi te pozdravil,

da izkušenj nimam že svariš.

Kar radodarno danes obljubuješ,

dosej obljubil vsak je tvoj prednik.

Zaupanja zdaj mojega je konec.

Ti tudi drugim si enak svetnik.

Človek:

Vesel si, fant; gladko ti teče jezik,

in misli bi, koč nosiš poln daril,

Verjel bi ti, lepo bi te pozdravil,

da izkušenj nimam že svariš.

Nekaj je, kar je v srcu, da se mudi.

Oj, pestra vrsta! Mir in boj in delo,

napori silni in počitka slast,

neskončna pot in tisoč mejnih kamnov

in vsaka v srcu porojena strast!

Podobno svojo, kamor zrem, srečavam.

Stotisoletja kakor hip hité,

podež s silo divjega viharja

neštete zgodbe, ki se v njih vrté;